ECLI:LV:ADAT:2024:0131.A420306922.15.S
Lieta Nr.A420306922, AA43-0374-24/13

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024.gada 31.janvārī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Sanita Kanenberga, tiesneši Inga Juhņeviča-Knoka un Māris Birzgalis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Nodarbinātības valsts aģentūras direktores 2022.gada 9.septembra lēmuma Nr.51 atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 14.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – aģentūra) amatpersona 2022.gada 28.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.110609-269zaud1 (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru, pamatojoties uz Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma (turpmāk - Bezdarbnieku atbalsta likums) 12.panta pirmās daļas 6.punktu un 14.panta pirmās daļas 2.punktu, noteica, ka pieteicēja /pers. A/ zaudē bezdarbnieka statusu no 2022.gada 7.jūlija, jo individuālajā darba meklēšanas plānā noteiktajā dienā, t.i., 2022.gada 7.jūlijā, viņa nav ieradusies aģentūrā un uzrādījusi normatīvajos aktos noteiktos dokumentus.

Pieteicēja sākotnējo lēmumu apstrīdēja aģentūras direktorei.

[2] Ar aģentūras direktores 2022.gada 9.septembra lēmumu (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicējas minētais apstāklis – neatcerēšanās par plānoto klātienes konsultāciju sakarā ar pārvākšanos uz citu dzīvesvietu, veselības problēmām un tiesvedību – nav attaisnojošs, jo ir saprātīgi sagaidāms, ka pieteicēja, kas bezdarbnieka statusā ir bijusi 11 gadus, laikus paziņos aģentūrai par šķēršļiem ierasties uz plānoto konsultāciju. Pieteicēja nav iesniegusi aģentūrai attiecināmus un pārbaudāmus pierādījumus, kas apstiprinātu kādu no Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta trešajā daļā noteiktajiem apstākļiem. Pieteicējai ir arī atgādināts par plānoto klātienes tikšanos, tāpēc pieteicējas pārmetumi par to nav pamatoti. Pieteicēja ar aģentūru sazinājās tikai tad, kad atcerējās par neierašanos uz plānoto konsultāciju.

[2.2] Par leģitīmu mērķi nav uzskatāma bezdarbnieka statusa saglabāšana, lai iegūtu vai saglabātu pašvaldības sociālo palīdzību, ja personai nav patiesa nolūka izmantot valsts atbalstu aizsardzībai pret bezdarbu un tādējādi atgriezties darba tirgū. Bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamats var būt bezdarbnieka pienākumu nepildīšana bez attaisnojoša iemesla arī vienā konkrētā gadījumā. Sākotnējā lēmuma pamatā visupirms ir pieteicējas neierašanās uz 2022.gada 7.jūlija konsultāciju un laicīga nepaziņošana aģentūrai par neiespējamību ierasties, bet pēc tam – informācijas nesniegšana par darba meklēšanas rezultātiem.

[2.3] Sākotnējais lēmums ir samērīgs, jo pieteicēja nav izpildījusi līdzdarbības pienākumu. Personas bezdarbība vai aizmāršība nav ietverta Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta trešās daļas attaisnojošo apstākļu uzskaitījumā. Lai personai būtu tiesības uz bezdarbnieka statusu, valsts var prasīt no šīs personas līdzdarbību nodarbinātības jautājumu risināšanā. Pretējā gadījumā persona tikai nelietderīgi izmantotu valsts sniegto atbalstu. Tādējādi personai ir brīvība izvēlēties, vai līdzdarboties nodarbinātības jautājumu risināšanā un saņemt valsts atbalstu vai arī nerisināt nodarbinātības jautājumu ar valsts palīdzību un līdz ar to valsts atbalstu nesaņemt.

[2.4] Primāri pašai pieteicējai ir aktīvi jālīdzdarbojas sev piemērota darba meklēšanā. No lietas materiāliem neizriet, ka pieteicēja no bezdarbnieka statusa piešķiršanas 2011.gada 9.jūnijā būtu aktīvi līdzdarbojusies sev piemērota darba meklēšanā, uz ko netieši norāda arī pieteicējas ilgstošais bezdarbnieka statuss 11 gadu garumā.

[3] Pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Aģentūras amatpersonai /pers. B/ bija zināms par pieteicējas veselības stāvokli, situāciju ar pārvākšanos un dzīvesvietām. Pieteicējai netika atgādināts par plānoto konsultāciju, lai gan parasti tas ir darīts. Pieteicējas ieskatā tas saistāms ar aģentūras amatpersonas pagājušā gada piedāvājumu pieteicējai atteikties no bezdarbnieka statusa, jo pieteicēja jau 11 gadus ir bezdarbniece, un tas ietekmē statistiku. Taču visus šos gadus pieteicējai kā personai ar invaliditāti un tagad vēl arī ar pārvietošanās grūtībām atbilstošs darbs netika piedāvāts.

[3.2] Nekur nav noteikts, cik bieži aģentūras amatpersona var plānot konsultācijas bezdarbniekam. Tomēr, zinot par pieteicējas situāciju 2022.gada vasarā un apstākli, ka pieteicēja 2023.gada 10.martā sasniegs pensijas vecumu, konsultāciju varēja noteikt augustā.

[3.3] Sākotnējais lēmums pieņemts ar atpakaļejošu datumu, un pieteicējai šis lēmums bija jāsaņem ar elektronisko parakstu elektroniskajā pastā vai ierakstītā vēstulē. Nav pierādījumu, ka pieteicēja ir saņēmusi sākotnējo lēmumu.

[3.3] Pieteicējai ir ļoti daudz saslimšanu (otrā tipa cukura diabēts, vairogdziedzera saslimšana, aizdomas par onkoloģiju un daudz citu diagnožu, aptuveni 40), tāpēc pieteicēja nevar strādāt jebkuru darbu. Saistībā ar saslimšanām un pieaugošo vecumu pieteicējai ir slikti ar atmiņu, tāpēc pieteicēja neieradās uz plānoto konsultāciju.

[3.4] Aģentūras amatpersonas nav tik aizņemtas, lai vajadzības gadījumā nenovadītu konsultāciju telefoniski.

[3.5] Pieteicēja nepiekrīt, ka ir pavirša un bezatbildīga; aģentūras apgalvojums par pieteicējas bezdarbību un aizmāršību nav ētisks. Tas neatbilst pieteicējas raksturam. Pieteicējas netīšai rīcībai bija daudz attaisnojošu iemeslu – fizisks nogurums (jākrāmējas, lai izvāktos), emocionāls pārgurums no tiesāšanās, depresija. Pieteicējas darba stāžs ir ilgāks nekā 44 gadi, un pieteicēja nekad nav izvairījusies no darba, lai uzlabotu savu ienākumu līmeni.

Pieteicēja iespēju robežās ir meklējusi darbu, bet par aģentūras līdzdarbību nevar nosaukt nereālu darbvietu piedāvājumus vai sūtīšanu uz neīstu vakanču pārrunām. Pieteicēja pirmo reizi dzird par darba meklēšanas dienasgrāmatu. Nekādi darba piedāvājumi pieteicējai uz elektronisko pastu nav sūtīti.

[3.6] Lēmums liedz pieteicējai saņemt sociālo palīdzību.

[4] Aģentūra paskaidrojumā norādījusi, ka pieteicējas pieteikums nav pamatots, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minēto. Papildus norādīts turpmākais.

[4.1] Aģentūra atgādināja pieteicējai par plānoto konsultāciju, nosūtot īsziņu uz pieteicējas norādīto tālruņa numuru. Lietā nav strīda, ka pieteicējai bija zināms 2022.gada 2.jūnijā aktualizētajā individuālajā darba meklēšanas plānā noteiktais pienākums ierasties uz klātienes konsultāciju 2022.gada 7.jūlijā. Tāpat pieteicēja ir atzinusi, ka nebija ieradusies uz plānoto konsultāciju, jo aizmirsa par to.

[4.2] Aģentūra nepiekrīt pieteicējai, ka ierašanās uz konsultāciju saskaņā ar plānu vienu reizi mēnesī ir pārāk bieži, jo tādējādi pieteicējai tiek sniegts maksimālais atbalsts, lai viņa atgrieztos darba tirgū. Individuālā darba meklēšanas plāna izstrādē piedalās arī pieteicēja, viņa šajā stadijā varēja izteikt iebildumus un priekšlikumus par plānotajiem pasākumiem.

[4.3] Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 12.panta trešajai daļai sākotnējais lēmums bija jāpieņem vienas darba dienas laikā bezdarbnieka statusa zaudēšanas nosacījuma konstatēšanas. Aģentūra ņēma vērā Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.pantā noteikto par attaisnojošiem iemesliem un termiņus bezdarbnieka rīcībai gadījumos, kad iestājas kāds no attaisnojošiem iemesliem. Līdz ar to sākotnējais lēmums pieņemts 2022.gada 28.jūlijā pieteicējas interesēs, jo viņai varēja būt attaisnojoši iemesli un tos apstiprinoši dokumenti, lai neierastos uz plānoto klātienes konsultāciju.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 14.jūlija spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts, bet pārsūdzētais lēmums atzīts par tiesisku. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Atsaucoties uz tiesību doktrīnu, tiesa norādījusi, ka no Latvijas Republikas Satversmes 106.panta kopsakarībā ar 109.pantu izriet personas tiesības uz aizsardzību pret bezdarbu, jo darbs ir personas sociālā nepieciešamība, pašizpausmes un pašrealizācijas instruments. Pienākums nodrošināt aizsardzību pret bezdarbu uzliek valstij pienākumu ne tikai sniegt sociālo nodrošinājumu (naudas izteiksmē) bezdarba gadījumā, bet arī īstenot aktīvus pasākumus bezdarba samazināšanai un maksimālas nodarbinātības nodrošināšanai.

Atsaucoties uz Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2015.gada 11.augusta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-714/2015 7.punktu, tiesa norādījusi, ka valsts pozitīvo pienākumu īstenošana aizsardzības pret bezdarbu jomā ir regulēta Bezdarbnieku atbalsta likumā. Atbilstoši minētā likuma 1.pantam šā likuma mērķis ir sniegt atbalstu bezdarbniekiem, lai veicinātu to spēju konkurēt darba tirgū. Tātad galvenais likuma normu mērķis ir panākt, ka persona saņem valsts atbalstu un rod iespēju atsākt strādāt. Valsts atbalsta saņemšanas tiesiskais pamats ir bezdarbnieka statuss, kuru atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 10.panta pirmajai daļai vispārīgi piešķir personai, kura nestrādā (2.punkts), meklē darbu (3.punkts) un ir darbspējīga un gatava nekavējoties stāties darba tiesiskajās attiecībās (4.punkts).

Personai, kurai ir piešķirts bezdarbnieka statuss, ir tiesības uz šajā likumā paredzētajiem aktīvās nodarbinātības pasākumiem (Bezdarbnieku atbalsta likuma 3.pants), vienlaikus pieprasot no personas aktīvu līdzdarbību nodarbinātības stāvokļa risināšanā (Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.pants). Pretējā gadījumā persona tikai nelietderīgi izmantotu valsts sniegto atbalstu.

[5.2] Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 2.punktam bezdarbnieka pienākums ir individuālajā darba meklēšanas plānā noteiktajā dienā ierasties aģentūrā un uzrādīt normatīvajos aktos noteiktos dokumentus.

Lietā atrodas pieteicējai sastādīts individuālais darba meklēšanas plāns, atbilstoši kuram pieteicējai 2022.gada 7.jūlijā plkst.11.40 bija jāierodas aģentūrā uz klātienes konsultāciju.

Pieteicēja šo plānu ir parakstījusi. Līdz ar to tiesai nav neradās šaubas par to, ka pieteicēja par klātienes konsultāciju bija informēta.

[5.3] Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta trešajai daļai personas neierašanās aģentūrā individuālajā darba meklēšanas plānā noteiktajā dienā tiek uzskatīta par attaisnotu, ja 1) bezdarbniekam iestājusies pārejoša darbnespēja; 2) bezdarbnieks kopj slimu bērnu; 3) pamatojoties uz izsaukumu, bezdarbnieks ierodas izziņas iestādē, prokuratūrā vai tiesā; 4) iemesls ir pirmās pakāpes radinieka vai laulātā nāve un ja aģentūras apmeklējuma diena noteikta agrāk par septīto dienu pēc šāda radinieka vai laulātā nāves dienas; 5) ierašanās nav iespējama sakarā ar dalību aktīvajos nodarbinātības pasākumos vai citu individuālajā darba meklēšanas plānā paredzēto pasākumu īstenošanu; 6) ir citi objektīvi apstākļi, kas nav atkarīgi no bezdarbnieka gribas.

Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta ceturtajai daļai bezdarbniekam jāierodas aģentūrā pirmajā darba dienā pēc šā panta trešajā daļā minēto attaisnojošo iemeslu izbeigšanās, uzrādot attaisnojošo iemeslu apstiprinošu dokumentu.

Attiecībā uz pārejošu darbnespēju bezdarbniekam saskaņā ar Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta d) apakšpunktu ir pienākums ziņot aģentūrai triju nedēļu laikā no tās sākuma – par pārejošas darbnespējas laiku, ja tas ir bijis ilgāks par 10 dienām.

Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 6.punktam bezdarbnieka pienākumu nepildīšana bez attaisnojoša iemesla ir pamats bezdarbnieka statusa zaudēšanai.

No lietas materiāliem tiesa konstatējusi, ka līdz sākotnējā lēmuma pieņemšanai pieteicēja aģentūrā neieradās, kā arī neinformēja aģentūru par kādiem Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta trešajā daļā minētajiem iemesliem kā šķēršļiem tam, kāpēc pieteicēja 2022.gada 7.jūlijā neieradās un/vai nevarēja ierasties uz konsultāciju un paziņot par to aģentūrai, kā arī aģentūrai neiesniedza nekādus dokumentus, kas viņas neierašanos attaisnotu.

Tādēļ aģentūrai bija pamats atzīt, ka pieteicēja bez attaisnojoša iemesla nepilda bezdarbnieka pienākumus, un, pamatojoties uz Bezdarbnieku atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 6.punktu un 14.panta pirmās daļas 2.punktu, pieņemt sākotnējo lēmumu.

[5.4] Pieteicēja gan apstrīdēšanas iesniegumā, gan pieteikumā tiesai ir norādījusi, ka neieradās aģentūrā uz plānoto konsultāciju 2022.gada 7.jūlijā, jo par to aizmirsa. Apstrīdēšanas iesniegumā pieteicēja norādījusi, ka tam par iemeslu bija pārvākšanās, veselības stāvoklis, tiesas process. Pieteicējas atmiņu dažbrīd ietekmējot veselības stāvoklis (cukura diabēts, problēmas ar vairogdziedzeri, depresija, aizdomas par onkoloģiju un vēl citas (aptuveni 40) diagnozes).

To, ka pieteicējai ir veselības traucējumi, apstiprina Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2019.gada 23.oktobra lēmums Nr.27-2019-2580 „Par invaliditāti", ar kuru pieteicējai bez atkārtota pārbaudes termiņa noteikta II invaliditātes grupa un vispārējo darbspēju zaudējums 60 – 79 %. Tomēr tiesai izskatāmās lietas kontekstā nav pamata piešķirt ticamību pieteicējas argumentam par epizodiskiem atmiņas traucējumiem kā medicīniski pamatotam iemeslam, jo pieteicēja nav norādījusi un nav iesniegusi pierādījumus par konkrētu ārsta noteiktu diagnozi, kas būtu tieši saistīta ar atmiņas traucējumiem.

Vispārīgas atsauces uz vielmaiņas regulācijas traucējumu izraisītu slimību (cukura diabētu), problēmām ar iekšējās sekrēcijas dziedzeri (vairogdziedzeri, kas regulē audu augšanu, vielmaiņu), psihisku stāvokli (depresiju), kas etioloģiski un klīniski nav saistīti ar atmiņas traucējumiem, kā arī aizdomām par audu slimīgu jaunveidojumu, – pašas par sevi tiesai nedod pamatu izdarīt secinājumu par šo saslimšanu ietekmi uz personas atmiņu. Turklāt minētā kontekstā arī ir būtiski, ka izskatāmās lietas tiesvedības laikā pieteicēja ir īstenojusi savas procesuālās tiesības un izpildījusi procesuālos pienākumus, nekavējot termiņus un nelūdzot tiesu iespēju robežās tiesvedības laikā ņemt vērā pieteicējas varbūtēji epizodiskos atmiņas traucējumus.

Tiesa nav noliegusi, ka pieteicējas neierašanos uz konsultāciju varēja ietekmēt pieteicējas aizņemtība ar citām lietām (pārvākšanās, tiesas process) un fizisks nogurums, taču apstāklis, ka pieteicēja šo iemeslu dēļ aizmirsa par konsultāciju, nav uzskatāms par tādu, kas nebūtu atkarīga no pieteicējas gribas un/vai rīcības. To, ka 2022.gada 7.jūlijā ir plānota konsultācija aģentūrā, uz kuru pieteicējai būs jāierodas, pieteicēja, parakstot individuālā darba meklēšanas plānu, uzzināja jau laikus. Nav konstatējams, kāpēc pieteicējai nebūtu bijis iespējams jau savlaicīgi veikt nepieciešamās darbības (piemēram, atstāt sev atgādinājumu vai palūgt atgādināt par konsultāciju kādam no līdzcilvēkiem), lai par konsultāciju neaizmirstu, ja pieteicējai, kā viņa norāda, mēdz būt atmiņas traucējumi.

Turklāt pieteicēja nav konsekventa, minot neierašanās attaisnojošu iemeslu – sākotnēji tie ir atmiņas traucējumi, bet pēc tam arī nogurums, nevis, piemēram, veselības stāvoklis un nogurums, kas summāri varbūtēji ietekmēja atmiņu. Bez tam izskatāmajā gadījumā ir acīmredzami, ka nav runa par kādu patoloģisku nogurumu, bet pieteicējas attieksmi pret pienākumu izpildi.

Tādēļ pieteicējas norādītie apstākļi ir vērtējami vien kā pieteicējas mēģinājums attaisnot konkrētā bezdarbnieka pienākuma – ierasties uz konsultāciju noteiktā datumā – neizpildi. Līdz ar to pieteicējas argumenti nav atzīstami par tādiem objektīviem apstākļiem, kas attaisnotu pieteicējas kā bezdarbnieces līdzdarbības pienākuma, konkrētajā gadījumā – ierasties uz konsultāciju – neizpildi.

Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 1.punktam bezdarbniekam ir citstarp pienākums patstāvīgi un ar aģentūras palīdzību aktīvi meklēt darbu. Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta otrajai daļai aktīva darba meklēšana šā likuma izpratnē ir personas mērķtiecīgas darbības nolūkā atrast algotu darbu — piedalīšanās konkursos uz vakantajām darba vietām, dalība darba meklēšanas atbalsta pasākumos, kā arī citas darbības, kuru mērķis ir atrast darbu. Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 10.panta otrajai daļai šā likuma izpratnē par darbspējīgu uzskatāma arī persona, kurai ir noteikta invaliditāte, izņemot gadījumus, kad tai ir noteikts 100 procentu darbspēju zaudējums.

Tādēļ pieteicējai kā jebkurai citai personai, kam piešķirts bezdarbnieka statuss, ir pienākums pielikt visas pūles, lai izpildītu savus darba meklētāja pienākums, tai skaitā meklēt apmaksātu darbu ne tikai ar aģentūras starpniecību, bet arī patstāvīgi, tostarp izmantojot publiskajā telpā pieejamo informāciju, kā arī ierasties aģentūrā uz konsultācijām. Tādēļ, ja pieteicējai būtu patiesa interese atrast apmaksātu darbu, lai uzlabotu savu sociālo situāciju, pieteicēja rūpētos par to, lai par savu pienākumu izpildi neaizmirstu.

Aģentūrai normatīvajos aktos nav noteikts pienākums papildus atgādināt bezdarbniekam par kārtējo aģentūras konsultāciju. Aģentūra kā iestāde pieteicējai arī nav sniegusi apsolījumu to darīt. Tādēļ pieteicējai nebija pamata paļauties, ka aģentūra pieteicējai par konsultāciju ikreiz atgādinās. Līdz ar to kritiski vērtējams pieteicējas norādītais, ka pieteicējai neviens par 2022.gada 7.jūlija konsultāciju savlaicīgi neatgādināja.

Papildus, lai arī šim apstāklim lietā nav izšķirošas nozīmes, konstatējams, ka par apmeklējumu pieteicējai uz mobilo tālruni 2022.gada 6.jūlijā ir sūtīts atgādinājums SIA „CSC telecom" SMS sistēmā. Savukārt 2022.gada 7.jūlijā, tā kā pieteicēja uz konsultāciju nav ieradusies, viņai uz e- pasta adresi sūtīts aicinājums sazināties. Lietā ir pieteicējas iesniegums bezdarbnieka statusa piešķiršanai, kurā pieteicēja norādījusi gan dzīvesvietas adresi, gan tālruni, gan e-pasta adresi. No pieteikuma un pieteicējas paskaidrojumiem nav konstatējams un lietā nav tādi pierādījumi, kas liecinātu, ka pieteicēja būtu aģentūrai lūgusi pārtraukt saziņai ar viņu izmantot iesniegumā norādīto e-pasta adresi vai tālruni. Tādēļ tiesai nav iemesla atzīt, ka aģentūra, nosūtot atgādinājumu pieteicējai par konsultāciju uz mobilo tālruni un aicinājumu sazināties uz e-pasta adresi, apzināti būtu rīkojusies pretēji pieteicējas vēlmēm.

Lēmumā arī ir pamatots tas, ka katram bezdarbniekam ir jāizrāda gatavība sadarboties ar aģentūru, jo aģentūras atbalsta sniegšana nav iespējama bez bezdarbnieka līdzdarbības. Bezdarbnieka pienākumu pildīšana ir priekšnoteikums Bezdarbnieku atbalsta likumā noteiktā valsts atbalsta saņemšanai, lai samazinātu bezdarbu un veicinātu bezdarbnieku konkurētspējas paaugstināšanu darba tirgū. Ja persona nepilda Bezdarbnieku atbalsta likumā noteiktos bezdarbnieka pienākumus, aģentūrai nav iespējams nodrošināt minētajā likumā noteiktā mērķa sasniegšanu un efektīvu Bezdarbnieku atbalsta likumā noteiktā atbalsta organizēšanu, respektīvi, efektīvu likumā noteikto aģentūras pakalpojumu sniegšanu sekmīgai integrācijai darba tirgū.

Tiesas vērtējumā aģentūra pamatoti ir ņēmusi vērā pieteicējas attieksmi pret Bezdarbnieku atbalsta likumā noteikto līdzdarbības pienākuma izpildi, kas kopumā raksturo pieteicējas attieksmi pret bezdarbnieka līdzdarbības pienākumu izpildi. Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta trešajā daļā sniegtajā apstākļu uzskaitījumā nav personas subjektīvo apsvērumu, īpaši tādēļ, ka individuālā darba meklēšanas plāna izstrādē piedalās arī pati pieteicēja un attiecīgi šajā stadijā var izteikt iebildumus un priekšlikums par plānotajiem pasākumiem, tostarp klātienes konsultāciju datumiem un laikiem, lai tie būtu saskanīgi ar mērķi atsākt darbu.

Turklāt, kā spriedumā norādīts arī iepriekš, saskaņā ar Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta ceturto daļu neierašanās apstākļu pamatošanai bezdarbniekam ir jāuzrāda aģentūrai atbilstoši dokumenti, ko pieteicēja nav izpildījusi.

Vispārīgi iemesli bez atbilstošiem pierādījumiem neattaisno līdzdarbības pienākumu neizpildi. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 150.panta trešo daļu pieteicējam atbilstoši savām spējām jāpiedalās pierādījumu savākšanā. Administratīvā procesa likuma 161.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Atsaucoties uz Senāta 2022.gada 8.aprīļa rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-64/2022 8.punktu, tiesa norādījusi, ja lēmuma pieņemšanā svarīgi apstākļi ir saistīti ar personas privāto dzīvi (tostarp personas veselības stāvokli), šādu informāciju neviens nevar sniegt labāk kā pati persona. Tātad, ja pieteicēja nepiekrīt aģentūras secinājumam par neattaisnotu neierašanos uz plānoto klātienes konsultāciju, tikai pašas pieteicējas rīcībā var būt pierādījumi par pretējo, un šādi pierādījumi pieteicējai vispirms bija jāiesniedz aģentūrai.

Objektīvās izmeklēšanas princips tiesā nenozīmē, ka tiesai visos gadījumos jānorāda personai uz konkrētiem pierādījumiem, ko persona var iesniegt savas pozīcijas pamatošanai, jo tiesa visbiežāk nevar zināt, kādi pierādījumi ir personas rīcībā. Ja pieteicēja uz šādiem pierādījumiem nenorāda, tādus neiesniedz, kā arī nelūdz tiesu izprasīt tos no citām personām, tiesai ir pamats secināt, ka šādu pierādījumu nav.

Bezdarbnieka galvenais līdzdarbības pienākums, kam ir pakārtoti pārējie, ir darba atsākšana, kā arī pasākumu plānā noteikto uzdevumu veikšana, lai veiksmīgāk integrētos darba tirgū. Pieteicēja ir paudusi vienaldzīgu attieksmi pret bezdarbnieka pienākumiem, par ko liecina gan tas, ka pieteicēja, uzsverot savu situāciju (skat. pieteikuma 2.lapas 1.rindkopas pēdējo teikumu), konsultāciju aģentūrā uzskata par mazvērtīgu (formālu atzīmēšanos), gan arī attaisnojumu meklēšana tam, lai nebūtu kaut kas jādara. Ja pieteicēja 11 gadu garumā nav bijusi apmierināta ar aģentūras Liepājas filiāles konsultāciju vai aģentūras darba kvalitāti, pieteicējai šis jautājums bija jārisina, vēršoties ar iesniegumu pie aģentūras direktores.

Ņemot vērā visu minēto, izskatāmajā gadījumā aģentūra ir pareizi konstatējusi pamatu bezdarbnieka statusa zaudēšanai, jo nav pieļaujams, ka pieteicēja, neattaisnoti neizpildot Bezdarbnieku atbalsta likuma prasības, var saglabāt bezdarbnieka statusu tāpat kā tās personas, kuras minētās prasības ievēro.

[5.5] Attiecībā uz pieteicējas argumentu par sākotnējā lēmuma pieņemšanu ar atpakaļejošu datumu tiesa konstatējusi un secinājusi turpmāko.

Atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma 12.panta trešajai daļai lēmumu par bezdarbnieka statusa zaudēšanu pieņem aģentūra vienas darba dienas laikā pēc šā panta pirmajā daļā minēto bezdarbnieka statusa zaudēšanas nosacījumu konstatēšanas. Šādā gadījumā persona zaudē bezdarbnieka statusu ar dienu, kad iestājies attiecīgais bezdarbnieka statusa zaudēšanas nosacījums. Lēmuma par bezdarbnieka statusa zaudēšanu apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

No atbildētājas pārstāves sniegtajiem paskaidrojumiem tiesas sēdē konstatējams, ka sākotnējais lēmums 2022.gada 28.jūlijā pieņemts tāpēc, ka attiecībā uz pārejošu darbnespēju bezdarbniekam saskaņā ar Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta d) apakšpunktu ir pienākums

ziņot aģentūrai triju nedēļu laikā no pārejošas darbnespējas sākuma.

Ņemot vērā, ka atbilstoši Bezdarbnieku atbalsta likuma normām bezdarbniekam ir pienākums triju nedēļu laikā informēt aģentūru par darbnespēju, kas ilgāka par 10 dienām, bet īsākas darbnespējas gadījumā pieteicējai aģentūrā bija jāierodas pirmajā darba dienā pēc attaisnojošo iemeslu izbeigšanās, tiesai ir bijis pamats atzīt, ka sākotnējā lēmuma pieņemšana 2022.gada 28.jūlijā nebija novēlota, jo šajā datumā tika konstatēti Bezdarbnieku atbalsta likuma 12.panta pirmajā daļā minētie apstākļi – tas, ka pieteicēja pienākumu ierasties uz konsultāciju aģentūrā nav izpildījusi bez attaisnojoša iemesla.

Sākotnējā lēmuma pieņemšana par bezdarbnieka statusa zaudēšanu agrāk būtu bijusi pārsteidzīga.

[5.6] Pieteicēja norādījusi, ka nav saņēmusi sākotnējo lēmumu.

Administratīvā procesa likuma 70.panta otrā daļa noteic, ka administratīvo aktu paziņo adresātam atbilstoši Paziņošanas likumam. Ja iestāde izvēlas sūtīt nelabvēlīgu administratīvo aktu pa pastu, to noformē kā ierakstītu pasta sūtījumu.

Atbilstoši Paziņošanas likuma 4.panta pirmajai daļai fiziskajai personai dokumentu paziņo uz deklarētās dzīvesvietas adresi vai deklarācijā norādīto papildu adresi. Dokumentu var paziņot uz citu adresi gadījumā, ja adresāts norādījis uz objektīviem apstākļiem, kādēļ tas nepieciešams. Adresātam ir pienākums būt sasniedzamam norādītajā adresē.

Atbilstoši Paziņošanas likuma 8.panta trešajai daļai dokuments, kas paziņots kā ierakstīts pasta sūtījums, uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā.

No lietas materiāliem konstatējams, ka sākotnējo lēmumu aģentūra 2022.gada 2.augustā (pasta zīmogs) ir nodevusi pasta iestādē nosūtīšanai pieteicējai ierakstītā pasta sūtījumā uz viņas deklarēto dzīvesvietas adresi. Tādēļ tiesa atzinusi, ka aģentūra savu pienākumu – nosūtīt pieteicējai administratīvo aktu atbilstoši normatīvo aktu prasībām – ir izpildījusi.

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka dzīvesvieta ir jebkura personas brīvi izraudzīta ar nekustamo īpašumu saistīta vieta (ar adresi), kuru šī persona atzīst par vietu, kur tā sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

Tādēļ pieteicējai bija jānodrošina aģentūras sūtīto dokumentu saņemšana savā deklarētajā adresē neatkarīgi no apstākļiem, uz kuriem pieteicēja norādījusi tiesai. Pieteicēja nav nodrošinājusi aģentūras sūtītā dokumenta saņemšanu savā deklarētajā adresē, ne arī lūgusi aģentūru saziņai ar pieteicēju izmantot citu adresi, kā dēļ sūtījums 2022.gada 3.septembrī ir atgriezts aģentūrai atpakaļ ar atzīmi „Beidzies glabāšanas laiks".

Ievērojot minēto, tiesa kritiski vērtējusi pieteicējas norādītos iebildumus par sākotnējā lēmuma paziņošanu pieteicējai.

Vienlaikus tiesa atzinusi, ka apstākļiem, kas saistīti ar sākotnējā lēmuma saņemšanu izskatāmajā lietā nav izšķirošas juridiskas nozīmes, jo tie nav ietekmējuši pieteicējas tiesības uz sākotnējā lēmuma apstrīdēšanu.

[5.7] Nav pamatots pieteicējas apgalvojums, ka pārsūdzētais lēmums liedz pieteicējai saņemt sociālo palīdzību, tostarp mājokļa pabalstu, jo atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta otrās daļas 1.punktam personai darbspējīgā vecumā, kura vēlas saņemt sociālās palīdzības pabalstus (tostarp mājokļa pabalstu jeb materiālu atbalstu ar mājokļa lietošanu saistīto izdevumu segšanai; 35.panta pirmās daļas 2.punkts), izņemot pabalstu krīzes situācijā, vai izziņu par atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusam un kura nestrādā, ir pienākums reģistrēties aģentūrā un pildīt bezdarbnieka pienākumus, izņemot gadījumu, kad persona ir ar invaliditāti.

[6] Pieteicēja par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[6.1] Tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo daļu un trešo daļu un 247.panta otro daļu, jo nav vērtējusi visus pierādījumus kopsakarā, kā arī nav pamatojusi pierādījumu nozīmi.

[6.2] Tiesa ir pārkāpusi objektīvās izmeklēšanas principu, jo nav uzlikusi par pienākumu aģentūrai iesniegt pierādījumus par to, kādus aktīvos nodarbinātības un bezdarba samazināšanas preventīvos pasākumus tā ir piedāvājusi pieteicējai un kādos laika periodos piedāvājusi.

[6.3] Aģentūra 11 gadu garumā pieļāvusi bezdarbību un pieteicējai neko piemērotu nav piedāvājusi. Aģentūra, liedzot pieteicējai bezdarbnieka statusu, nav ņēmusi vērā, ka viņa ir 2.grupas invalīde ar smagām medicīniskajām diagnozēm, kā arī to, ka viņa drīzumā sasniegs pensijas vecumu. Tādējādi ir pārkāpts samērīguma princips.

[6.4] Tiesa un iestāde nav ņēmušas vērā, ka pieteicējas invaliditāte un 40 medicīniskās diagnozes būtiski ierobežo līdzdarbošanās pienākuma izpildi.

[6.5] Tiesa nepareizi interpretējusi Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta trešās daļas 6.punktu.

[6.6] Pieteicējas veselības stāvoklis apliecina, ka viņas darbības nav atkarīgas no viņas pašas. Veselības stāvoklis izslēdz jebkādu paviršības vai bezatbildības iespēju.

[6.7] Ar pārsūdzēto lēmumu pārkāptas pieteicējas pamattiesības, kas nostiprinātas Satversmes 106. un 109.pantā. Atsaucoties uz tiesību doktrīnu, pieteicēja norādījusi, ka valsts pienākums ir īstenot aktīvus pasākumus bezdarba samazināšanai un maksimālas nodarbinātības nodrošināšanai, ko tiesa konkrētajā lietā nav pārbaudījusi.

[6.8] Tiesa spriedumā nav pamatojusi, kā pieteicējai, kurai ir 21 % darba spējas, vēl aktīvāk piedalīties darba meklējumos, tādējādi pārkāpts samērīguma un privātpersonas tiesību ievērošanas princips.

[6.9] Jautājumā par atmiņas iespējamiem traucējumiem tiesa ir pārkāpusi savu kompetenci, jo tai nav speciālu zināšanu medicīnas jomā. Spriedums šajā sakarā nav pienācīgi motivēts un ir prettiesisks.

[6.10] Tiesa pierādīšanas slogu ir nepamatoti uzlikusi uz 2.grupas invalīdes pleciem.

[6.11] Tiesas process ir bijis nesamērīgi ilgs.

[6.12] Minētie pārkāpumi radījuši pieteicējai būtisku pamattiesību aizskārumu, tāpēc pieteicējai ir tiesības uz materiālu atlīdzinājumu.

[6.13] Pieteicēja lūdz atcelt pirmās instances tiesas spriedumu, jo e-lietas portālā nav pievienots 2023.gada 4.jūlija tiesas sēdes protokols.

[7] Aģentūra paskaidrojumā lūdz noraidīt pieteicējas pieteikumu, uzturot pārsūdzētajā lēmumā un pirmās instances tiesā sniegtajā paskaidrojumā norādīto argumentāciju. Aģentūras ieskatā apelācijas sūdzībā nav norādīti kādi citi būtiski apstākļi, kam būtu nozīme konkrētā strīda pareizai un taisnīgai izspriešanai.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus kopsakarā ar procesa dalībnieku argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Pieteicēja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka pirmās instances tiesa spriedumā nav vērtējusi visus pierādījumus kopsakarā, nav pamatojusi pierādījumu nozīmi, kā arī nepamatoti pierādīšanas slogu uzlikusi uz pieteicējas pleciem.

Apgabaltiesa šim apgalvojumam pilnībā nepiekrīt. Pirmās instances tiesa spriedumā ir pareizi konstatējusi tos apstākļus, kuriem pārsūdzētā lēmuma tiesiskuma izvērtējumā ir būtiska nozīme. Šīs lietas ietvaros tiesa konstatēja, ka izšķiroša nozīme ir tam, vai pieteicēja bez attaisnojoša iemesla nav

izpildījusi bezdarbnieka pienākumu ierasties aģentūrā uz konsultāciju. Tiesa ņēma vērā pieteicējas argumentus par to, ka pieteicējai par minēto konsultāciju nav atgādināts, pieteicēja nav saņēmusi sākotnējo lēmumu, kā arī pieteicējas minētos konsultācijas neapmeklēšanas iemeslus. Šajā sakarā tiesa ir vērtējusi visus pierādījumus to savstarpējā kopsakarībā, norādot, ka pieteicējas argumentus par faktiskajiem apstākļiem neapstiprina citi lietā esoši pierādījumi. Pirmās instances tiesa pamatoti, atsaucoties uz Senāta praksi, ir norādījusi uz procesa dalībnieka līdzdalību pierādījumu vākšanā gadījumā, kad noskaidrojamie apstākļi ir saistīti ar personas privāto dzīvi (tostarp personas veselības stāvokli), jo šādu informāciju neviens nevar sniegt labāk kā pati persona.

Izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar procesa dalībnieku sniegtajiem paskaidrojumiem un pieteicējas pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, piemērojusi atbilstošās tiesību normas un pareizi tās interpretējusi, pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi ir pareizi un pietiekami, tādēļ apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, atzīstot pirmās instances tiesas spriedumā sniegto pamatojumu par pilnībā pietiekamu, un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

[10] Par pārējiem apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem Administratīvā apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[11] Pieteicēja apelācijas sūdzībā ir norādījusi, ka aģentūra nav aktīvi iesaistījusies pieteicējas bezdarba situācijas risināšanā, kā arī nav sniegusi kvalitatīvu palīdzību pieteicējai.

Kā jau to pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa, pamats bezdarbnieka statusa zaudēšanai ir bezdarbnieka pienākumu nepildīšana bez attaisnojoša iemesla. Konkrētajā gadījumā pārsūdzētā lēmuma pamatā visupirms ir pieteicējas neierašanās uz 2022.gada 7.jūlija konsultāciju un laicīga nepaziņošana aģentūrai par neiespējamību ierasties, bet pēc tam – informācijas nesniegšana par darba meklēšanas rezultātiem. Tiesai, izskatot pieteikumu par lēmuma, ar kuru pieteicējai atņemts bezdarbnieka statuss, tiesiskumu, jāizvērtē tie apstākļi, kas bija šā lēmuma pamatā. Kā jau to pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa, ja pieteicēja nav bijusi apmierināta ar aģentūras amatpersonu darbību viņas bezdarba situācijas risināšanā, tad viņa par to varēja sūdzēties aģentūras vadībai. Tādējādi šie pieteicējas argumenti neattiecas uz izskatāmās lietas priekšmetu.

[12] Apgabaltiesa nevar piekrist pieteicējas argumentam, ka pirmās instances tiesa nepareizi interpretējusi Bezdarbnieku atbalsta likuma 14.panta trešo daļu. Tiesa spriedumā ir vērtējusi pieteicējas norādītos argumentus par veselības stāvokli un tā ietekmi uz pienākuma ierasties aģentūrā uz klātienes konsultāciju izpildi, tādējādi tiesa nav aprobežojusies tikai ar minētajā tiesību normā uzskaitīto specifisko gadījumu vērtējumu, bet ņēmusi vērā, ka var pastāvēt arī citi apstākļi, kas ir uzskatāmi par attaisnojamiem – pieteicējas norādītie veselības traucējumi.

[13] Pieteicējas ieskatā tiesa un iestāde nav ņēmušas vērā, ka pieteicējas invaliditāte un 40 medicīniskās diagnozes būtiski ierobežo līdzdarbošanās pienākuma izpildi, pieteicējas darbības nav atkarīgas no viņas pašas, kā arī to, ka pieteicējas veselības stāvoklis izslēdz jebkādu paviršības vai bezatbildības iespēju.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja pirms paredzētās konsultācijas nesazinājās ar aģentūru, lai informētu par neierašanos. Pieteicēja telefoniski sazinājās ar aģentūru pēc tam, kad tika pieņemts sākotnējais lēmums – 2022.gada 9.augustā. Apstrīdēšanas iesniegumā pieteicēja ir norādījusi, ka pārvākšanās, veselības stāvoklis un tiesas process ar jauno dzīvokļa īpašnieku bija par iemeslu tam, ka pieteicēja aizmirsa ierasties pie inspektores (*lietas 40.lapu*). Nekādus dokumentus, kas apliecinātu, ka minētie apstākļi pastāvētu, pieteicēja neiesniedza. Pieteicēja neiesniedza arī pierādījumus, kas apliecinātu, ka pieteicējas veselības stāvoklis laikā, kad bija paredzēta klātienes konsultācija vai arī pēc tās, bija tāds, kas liedza pieteicējai ierasties aģentūrā, sazināties ar aģentūru savlaicīgi pirms paredzētās konsultācijas vai pēc kavējuma.

Pieteikumā pieteicēja ir norādījusi, ka pieteicējai saistībā ar saslimšanām un vecumu ir slikta atmiņa, tāpēc pieteicēja neieradās uz vizīti noteiktajā datumā. Attaisnojošu iemeslu pieteicējas netīšai rīcībai bija daudz – fizisks nogurums (jākrāmējas, lai izvāktos), emocionāls pārgurums tiesāšanās dēļ, depresija (*lietas 6.lapas otro atvērumu*). Aģentūras amatpersona /pers. B/ labi zināja par pieteicējas situāciju ar veselību, pārvākšanos un dzīves vietām (*lietas 6.lapa*). Taču apgabaltiesa norāda, ka arī pirmās instances tiesā pieteicēja neiesniedza nekādus pierādījumus, kas apliecinātu šādus pieteicējas kavējuma iemeslus.

Apelācijas sūdzībai pieteicēja pievienojusi endokrinologa, akupunktūras ārsta /pers. C/ 2023.gada 26.jūlija izrakstu no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, kurā norādīts, ka, ņemot vērā saslimšanu diagnozes, invaliditāti, lietojamos medikamentus, iespējami atmiņas traucējumi. Apelācijas sūdzībai pievienots ģimenes ārstes /pers. D/ 2023.gada 7.augusta izraksts no stacionārā/ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, kurā norādīts, ka saskaņā ar pacientes teikto viņa bieži terapijā lietojot antibakteriālus un antihistamīna medikamentus, kuru lietošanas laikā esot atmiņas zuduma epizodes. Apelācijas sūdzībai pievienots SIA „/pers. E/ psihiatrijas centrs" dr. /pers. E/ izraksts no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, kurā norādīts, ka pieteicējai ir pasliktinājusies atmiņa un koncentrēšanās spējas. Taču visvairāk sūdzību ir par trauksmi, kura bieži sasniedz panikas līmeni. Šis izraksts nav datēts, apgabaltiesā iesniegta tikai izraksta pirmā lapaspuse.

Apgabaltiesa konstatē, ka apelācijas sūdzībai pievienotie medicīniskie dokumenti sagatavoti gandrīz gadu pēc pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas, proti, apstākļi, kas saistīti ar atmiņas traucējumiem, medicīniskajos dokumentos fiksēti ilgu laiku pēc paredzētās konsultācijas, sākotnējā lēmuma un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas. Tādējādi no minētajiem dokumentiem nav konstatējams, ka šādi atmiņas traucējumi pieteicējai pastāvēja brīdī, kad pieteicēja neizpildīja bezdarbnieka pienākumu ierasties aģentūrā uz konsultāciju 2022.gada 7.jūlijā. Turklāt iestādei, pieņemot sākotnējo un pārsūdzēto lēmumu, medicīniskie dokumenti, kas apstiprinātu, ka pieteicējai attiecīgajā laikā periodā ir izteikti atmiņas traucējumi, nebija iesniegti.

Apelācijas instancē vairs nepastāv strīds, ka pieteicēja par klātienes konsultāciju 2022.gada 7.jūlijā bija informēta, pieteicējai par klātienes konsultāciju dienu iepriekš nosūtīta un piegādāta īsziņa uz viņas mobilā tālruņa numuru, kā arī pēc paredzētās konsultācijas laika, tās pašas dienas pēcpusdienā, uz pieteicējas elektroniskā pasta adresi nosūtīts aicinājums sazināties ar aģentūras darbinieci, lai ziņotu par kavējuma iemesliem. Pieteicēja apelācijas sūdzībā par šiem apstākļiem nav izteikusi argumentus, savukārt lietas materiālos ir pārliecinoši pierādījumi par šādu faktisko apstākļu pastāvēšanu (*pieteicējas parakstīts aktualizētais individuālais darba meklēšanas plāns lietas 44.-45.lapa, apliecinājums no aģentūras mobilo īsziņu pakalpojuma sniedzēja lietas 93.lapā, izdruka no sistēmas „BURVIS" lietas 104.lapā*).

Tādējādi, ja pieteicējai tiešām jau 2022.gada 7.jūlijā bija tik ievērojami atmiņas traucējumi, ka pieteicēja vairs nespēja izsekot savu pienākumu veikšanai vai dienas plānam, tad būtu sagaidāma pieteicējas vēršanās pēc palīdzības pie sava asistenta, kas palīdzētu organizēt dienas kārtībā esošos jautājumus, vai ģimenes ārsta, kas varētu mēģināt rast risinājumu atmiņas traucējumiem. Gadījumā, ja pieteicēja būtu vērsusies pie ģimenes ārsta, tad pieteicējai būtu arī dokumentāri pierādījumi par atmiņas radītajiem traucējumiem minētajā periodā. Apgabaltiesa nenoliedz pieteicējas iesniegtajos dokumentos norādītās diagnozes vai to, ka pieteicējai ir funkcionāli traucējumi. Tomēr diagnozes pašas par sevi neapstiprina to, ka pieteicējai pirms konsultācijas laika periodā bija izteikti atmiņas traucējumi vai tādi slimību izraisīti saasinājumi, kas liedza pieteicējai organizēt savu dienu un ierasties uz konsultāciju.

Kā tas izriet no pašas pieteicējas pieteikumā norādītā un kā to pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa spriedumā, pieteicēja konsultāciju

aģentūrā uzskatījusi par mazvērtīgu. Šis apstāklis apgabaltiesas ieskatā netieši liecina par pieteicējas attieksmi pret konkrēto pienākumu ierasties aģentūrā uz konsultāciju. Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas rīcībā bija divi informācijas avoti, kuros ir fiksēts klātienes konsultācijas laiks – individuālais darba meklēšanas plāns, kas izsniegts pieteicējai, kā arī atgādinājuma īsziņa mobilajā tālrunī. Ņemot vērā, ka pieteicēja bija ilgstoša bezdarbniece, kas apzinājās bezdarbnieka pienākumus un atbildību par to nepildīšanu, no pieteicējas bija sagaidāma īpaša rūpība savu pienākumu izpildē.

Pieteicēja norādījusi, ka viņas darbības nav atkarīgas no viņas pašas, kā arī to, ka pieteicējas veselības stāvoklis izslēdz jebkādu paviršības vai bezatbildības iespēju. No minētā apgabaltiesa secina, ka pieteicējas ieskatā jebkura viņas darbība vai bezdarbība ir attaisnojama ar pieteicējas saslimšanām. Apgabaltiesa šādam uzskatam nevar piekrist, jo nav pamata noņemt jebkādu atbildību no personas, kurai ir rīcībspēja.

[14] Pieteicēja norādījusi, ka tiesa jautājumā par atmiņas iespējamiem traucējumiem ir pārkāpusi savu kompetenci, jo tai nav speciālu zināšanu medicīnas jomā.

Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē, ka pirmās instances tiesa jebkādā veidā būtu pārkāpusi savu kompetenci medicīniska rakstura jautājumā. Kā jau minēts pirmās instances tiesas spriedumā, pieteicēja nekādus pierādījumus par savu veselības stāvokli tiesā neiesniedza, vien vispārīgi norādīja uz savām saslimšanām.

[15] Pieteicēja apelācijas sūdzībā minējusi, ka tiesa spriedumā nav pamatojusi, kā pieteicējai, kurai ir 21 % darba spējas, vēl aktīvāk piedalīties darba meklējumos, tādējādi pārkāpts samērīguma un privātpersonas tiesību ievērošanas princips.

Apgabaltiesa norāda, ka pieteicēja bezdarbnieka statusu zaudējusi, jo viņa nav izpildījusi bezdarbnieka pienākumu bez attaisnojoša iemesla, nevis tāpēc, ka pieteicēja nav pietiekoši aktīvi piedalījusies darba meklējumos. Tādējādi pieteicējas uzskats, ka tiesai izskatāmās lietas ietvaros ir jāpierāda, ka pieteicēja var aktīvāk piedalīties darba meklējumos, nav pamatots. Pirmās instances tiesa ir vērtējusi apstākļus saistībā ar pieteicējas attieksmi pret Bezdarbnieku atbalsta likumā noteikto līdzdarbības pienākuma izpildi kopumā, jo tiem ir nozīme konsultācijas neapmeklēšanas iemeslu izvērtējumā.

[16] Pieteicēja apelācijas sūdzībā lūgusi atcelt pirmās instances tiesas spriedumu, jo e-lietas portālā nav pievienots 2023.gada 4.jūlija tiesas sēdes protokols.

Informāciju par lietu tiesa ievada Tiesu informatīvajā sistēmā, no kuras dati tiek migrēti uz procesa dalībniekiem pieejamo e-lietas portālu. Tiesas neatbild par e-lietas portāla darbību vai jebkādu datu ievadīšanu šajā portālā. Administratīvā apgabaltiesa no Tiesu informatīvās sistēmas datiem redz, ka minētās sēdes protokols sistēmā ir pievienots 2023.gada 11.jūlijā, sistēmā parakstīts plkst.16:01:51, tiesas sēdes audioieraksts pievienots 2023.gada 5.jūlijā. Tādējādi pirmās instances tiesa ir ievērojusi un izpildījusi Administratīvā procesa likuma 136.[1]panta trešās daļas un 138.panta otrās daļas prasības, bet pieteicējas arguments nav pamatots.

[17] Pieteicēja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka tiesas process ir bijis nesamērīgi ilgs.

Apgabaltiesa nekonstatē, ka process pirmajā instancē būtu nesamērīgi ilgs. Tieši pretēji, lieta pēc ierosināšanas izskatīta ar spriedumu 6,5 mēnešu laikā, kas ir ātrāk par 2023.gada vidējo administratīvo lietu izskatīšanas pirmajā instancē termiņu standartu – 8 mēneši (https://www.at.gov.lv/lv/jaunumi/par-tieslietu-padomi/tieslietu-padome-apstiprina-lietu-izskatisanas-terminu-standartus-2023-gada-11546?year=2023&month=02). Turklāt jāņem vērā, ka lietas izskatīšanas ilgums ir bijis atkarīgs arī no pašas pieteicējas procesuālajām darbībām, proti, pati pieteicēja iesniedza pieteikumu daļā par atlīdzinājumu, kas tika divas reizes atstāts bez virzības, tiesnesei bija jādod laiks pieteicējai trūkumu novēršanai un jālemj par pieteikuma pieļaujamību attiecīgajā daļā, kā arī pieteicēja neieradās uz vienu tiesas sēdi. Apgabaltiesa arī nekonstatē bezdarbības periodus vai nepamatotu kavēšanos no pirmās instances tiesas puses.

[18] Pieteicēja apelācijas sūdzībā uzsvērusi, ka viņai ir tiesības uz materiālu atlīdzinājumu par viņai nodarīto nemantisko kaitējumu un zaudējumiem un ka tiesnese nepamatoti atteica pieņemt pieteikumu daļā par nemantiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas pieteikumu minētajā daļā ar Administratīvās rajona tiesas tiesnese s 2023.gada 13.marta lēmumu atteikts pieņemt. Tā kā pirmās instances tiesneses lēmums ir stājies spēkā, Administratīvā apgabaltiesa nevar minēto lēmumu pārvērtēt.

[19] Ņemot vērā iepriekš minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Nodarbinātības valsts aģentūras direktores 2022.gada 9.septembra lēmuma Nr.51 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	Tiesnese	Tiesnesis
S.Kanenberga	I.Juhņeviča-Knoka	M.Birzgalis